

KALIX KOMMUN

Riktlinjer för investeringar

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Riktlinjer för investeringar	Riktlinjer	Kf 240205, § 18	Kommunfullmäktige

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING & SYFTE	3
1.1 Finansiella mål	3
2 GRUNDREGLER FÖR VAD SOM ÄR EN INVESTERING	3
2.1 Definition av anläggningstillgång	3
2.2 Vägledning vid bedömningar och gränsdragningar	4
3 REDOVISNING OCH VÄRDERING	4
3.1 Anskaffningsvärde	4
3.1.1 Investeringar i annans fastighet	5
3.2 Avskrivningar	5
3.2.1 Komponentavskrivning	6
3.2.2 Ändring av avskrivningsplan	6
3.3 Nedskrivning	6
3.4 Internränta	6
4 FINANSIERINGAR AV INVESTERINGAR	7
4.1 Skattefinansierade investeringar	7
4.2 Avgiftsfinansierade investeringar	7
5 INVESTERINGSPROCESSEN	7
5.1 Budgetramar för investeringsmedel	7
5.1.1 Beslutsunderlag investeringsbudget	8
5.2 Utbetalningsplan	8
5.3 Uppföljning	8
6 ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSMEDEL	9
7 AVYTTRING/UTRANGERING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNG	9
8 FÖRÄNDRINGAR	10

1 INLEDNING & SYFTE

Dokumentet utgår från gällande Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt rekommendationer och idéskrifter från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa en funktionell hantering av investeringar för att få ett effektivt resursutnyttjande och en korrekt redovisning. Målsättningen är att förtydliga beslutsprocessen, roll- och ansvarsfördelning samt hur redovisning av investeringar ska ske.

Nämnd som har behov av investeringar ansvarar för att investeringen planeras in i kommande budget. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för att tillgodose behovet av investeringar i samtliga fastigheter inom internhyressystemet. Utrymme för kapitalkostnader och eventuellt ökade driftskostnader i övrigt skapas genom minskade avskrivningar, besparingar och prioriteringar inom tilldelade ramar. Beslutsunderlaget ska tydligt klarlägga lönsamheten i planerade investeringar eller vilka andra effekter investeringen avser att åstadkomma. I vissa fall kan kapitalkostnader kompenseras när de tydligt åskas i budgetprocessen. Beslut om detta fattas i samband med budgeten.

En investering är en kapitalsatsning som får konsekvenser under en längre tid där utgiften bedöms innebära framtida ekonomisk nytta för verksamheten. Många faktorer spelar in när ett investeringsbeslut ska tas, till exempel måste beslut fattas om investeringen stämmer in i den övergripande strategin samt om det finns pengar att investera med och utrymme för kapitalkostnader och förändrade driftskostnader.

Kommunfullmäktige fastställer investeringsbudget för nämnderna/styrelserna.

1.1 Finansiella mål

Investeringar ska vara självfinansierade. Undantag som innebär lånefinansiering kan beslutas i kommunfullmäktiges budgetbeslut för särskilt strategiska och långsiktigt betydelsefulla investeringar, exempelvis nybyggnation av ett särskilt boende eller större idrottsanläggningar. Plan för amortering skall dock upprättas för start året efter att investeringen slutförts. Minimum ska 10 mkr amorteras årligen inom kommunkoncernen. Finansiell leasing såsom undantag hanteras i kommunens finanspolicy.

2 GRUNDREGLER FÖR VAD SOM ÄR EN INVESTERING

2.1 Definition av anläggningstillgång

En investering innebär en anskaffning (inköp eller uppförande) av en materiell eller immateriell anläggningstillgång. Immateriella anläggningstillgångar avser avskiljbara, identifierbara icke-monetära ej fysiska tillgångar så som patent, nyttjanderätter, programvaror och licenser. Materiella anläggningstillgångar är fysiska tillgångar som kommunen har kontroll över och som ger ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden. Exempel på materiella anläggningstillgångar:

- Mark
- Markanläggningar: markarbeten, parker, vägar, gator, belysningsanläggningar, parkeringsplatser, kaj, vatten – och avloppsrör, samt brunnar källare och tunnlar
- Byggnader, inte enbart hus utan andra konstruktioner såsom exempelvis broar
- Maskiner, fordon och inventarier; bygginventarier, förbättringsutgift i annans fastighet

För att reglerna över vad som är en investering ska vara uppfyllda krävs att:

1. anläggningstillgången kan antas ha en nyttjandeperiod överstigande **tre (3) år**
2. samt ett anskaffningsvärde, exklusive moms, motsvarande **minst ett halvt prisbasbelopp**.
 - 2.1 beloppsgränsen gäller även vid samlade och samtida inköp av inventarier med ett naturligt samband; exempelvis inköp av ett antal klassrumsmöblemang till grundskolan. Finns tveksamheter om samband bedöms inventarierna en och en.

Om ovan kriterier ej uppfylls så är det en driftskostnad. Vissa undantag finns såsom mark och konstinköp som alltid är investeringar.

Bedömningen av om en vara eller tjänst är en kostnad eller en investering påverkas inte av om det finns tillgängliga medel i drifts- eller investeringsbudget. Redovisningsreglernas grundprincip är tydlig gällande att en vara ska kostnadsföras när den konsumeras.

2.2 Vägledning vid bedömningar och gränsdragningar

I praktiken uppstår ofta gränsdragningsproblem vid redovisningen av anläggningstillgångar. Svaren är inte alltid självklara utan bästa möjliga bedömning får göras utifrån lag, redovisningsrekommendationer och tillgänglig information om inköpet.

Vid bedömningen av vad som är en investering och inte, är nedanstående definitioner en vägledning, liksom de gränsdragningar som framgår av kommunens gällande internhyresregler:

Reparation och underhåll: Åtgärder som syftar till att bevara eller återställa en anläggning i dess ursprungliga skick ska betraktas som reparation och underhåll och utgör därmed en driftskostnad som bokförs det år som åtgärden utförs. Detta ska dock inte förväxlas med utbyte av komponenter i en anläggningstillgång. Det finns särskilda regler för hur komponentavskrivning ska hanteras.

Gällande komponentredovisning gäller övergripande:

1. Anskaffningsutgifter för utbyte av betydande komponent ska aktiveras som tillgång och den utbytta delen ska uträngas i redovisningen
2. Åtgärd på betydande komponent utan utbyte av denna, aktiveras till den del åtgärden uppfyller definitionen av anläggningstillgång.

Kortfattat kan gränsdragningen beskrivas:

- Avser åtgärden byte av hela eller delar av en identifierad komponent?
- Avser åtgärden en nyskapad komponent?

Om svaret är Ja på någon av ovanstående ska kostnaden aktiveras. Den är en investering. Annars kostnadsförs den och är en underhållskostnad.

3 REDOVISNING OCH VÄRDERING

3.1 Anskaffningsvärde

Huvudregeln vid värdering av anläggningstillgångar är att de ska tas upp till belopp motsvarande utgifterna för tillgångens förvärv eller tillverkning. I anskaffningsvärdet ska samtliga utgifter vid förvärvet eller tillverkningen inräknas. Indirekta kostnader såsom viss projektering ska ingå i anskaffningsvärdet om de är direkt hänförliga till anskaffningen. Om sådana kostnader finns men den tidigare planerade anskaffningen uteblir ska detta kostnadsföras.

Anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång utgörs av inköpspris och kostnader för att få tillgången på plats och i skick för att utnyttjas för sitt ändamål. Som exempel på vad som förutom inköpspriset skall ingå i anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång kan nämnas utgifter för;

- iordningsställande av plats eller område för installationen
- leverans och hantering
- installation
- konsulttjänster såsom arkitekt-, ingenjör- och juristtjänster
- lagfart

Administrationskostnader och andra allmänna omkostnader, exempelvis utbildning, som inte är direkt hänförliga till anskaffningen, samt utgifter för provkörning/intrimning eller andra löpande driftförluster som uppstår i ett inledningsskede innan anläggningen når planerad driftsnivå, skall inte ingå i anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång. För mer detaljerad information se redovisningsrekommendationer från RKR.

En immateriell tillgång är en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form. En inskaffad immateriell anläggningstillgång ska värderas till sitt anskaffningsvärde första gången den tas upp i balansräkningen.

3.1.1 Investeringar i annans fastighet

Flertalet av kommunens verksamhet bedrivs i hyrda lokaler som de ibland måste anpassa så att den är anpassad till verksamheten. I första hand ska detta bekostas av fastighetsägaren som kommunen betalar i befintlig hyra eller med ett eventuellt hyrestillägg. Om kommunen gör en sådan investering ska det aktiveras i balansräkningen som förbättringsutgift på annans fastighet.

3.2 Avskrivningar

Avskrivningar används i redovisningen för att fördela utgiften för en tillgång över tillgångens nyttjandeperiod. Motivet är att ge en rättvisande bild av kommunens förbrukning för respektive redovisningsperiod. Anläggningstillgång med begränsad nyttjandeperiod (ekonomisk livslängd) ska skrivas av systematiskt över nyttjandeperioden enligt plan. Eventuellt restvärde ska inte utgöra underlag för avskrivning. Periodens avskrivningar redovisas som en kostnad.

Avskrivningstid som väljs ska avspegla hur tillgångens värde och/eller servicepotential successivt förbrukas. Avsikten är avskrivningskostnaderna ska spegla den faktiska resursförbrukningen och därför kan samma typ av objekt ha olika långa avskrivningstider beroende på hur/var/av vem det används.

Varje avgränsat anläggningsobjekt ska särbehandlas och kollektiva avskrivningar får inte förekomma. En uppdelning av anläggningstillgångar per objekt är därför nödvändig.

Avskrivningar ska påbörjas vid den tidpunkt då en anläggning färdigställts och investering tas i bruk. Pågående, ej färdigställda, anläggningsarbeten ska därför inte ingå i avskrivningsunderlaget.

Vid investering i annans fastighet ska också avskrivningen spegla den ekonomiska livslängden på investeringen, dock får den ej överskrida den avsedda hyreskontraktstiden.

En internt upparbetad immateriell tillgång som redovisas i balansräkningen ska vara helt avskriven efter fem (5) år.

I årsredovisningen bör upplysas om vilka principer som legat till grund för bedömningen av nyttjandeperiod/avskrivningstid.

Avskrivningstider finns i särskild arbetsanvisning.

3.2.1 Komponentavskrivning

Komponentavskrivning tillämpas i Kalix kommun.

Viktiga delar – komponenter – i anläggningstillgångar kan behöva ersättas regelbundet men med olika tidsintervall. Det kan till exempel gälla pumpar, styrutrustning osv i reningsverk, idrottsanläggningar m.fl. Ett annat exempel på materiella anläggningstillgångar där viktiga komponenter behöver särskiljas är byggnader. Dessa har ett flertal betydande komponenter såsom tak, stomme, fasad, fönster, installationer som hissar, rör och liknande. Dessa komponenter har vanligtvis väsentligt olika nyttjandeperioder och byts därför ut med olika tidsintervall i takt med sin förbrukning.

Då avskrivningar ska avspegla hur tillgångars värde och/eller servicepotential successivt förbrukas, måste skillnader, i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång beaktas. Förväntas skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat. Återanskaffning av komponent redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta enheten kostnadsförs.

3.2.2 Ändring av avskrivningsplan

Fastställd nyttjandeperiod för en tillgång kan behöva omprövas. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden väsentligt avviker från tidigare bedömningar ska avskrivningsbeloppen för innevarande och framtida perioder justeras. Det kan exempelvis finnas skäl såsom teknisk utveckling, minskad prestanda eller förändrat kapacitetsutnyttjande.

3.3 Nedskrivning

Har värdet på en anläggningstillgång varaktigt gått ned ska nedskrivning ske med det engångsbelopp som kan anses nödvändigt. En nedskrivning ska avse oförutsedda och kraftiga värdeminskningar. Ofta blir en nedskrivning aktuell då beslut fattas om nedläggning eller utrangering, beslutet om sådant bör innehålla en utredning om en resultatpåverkan vid en eventuell nedskrivning.

En nedskrivning redovisas bland avskrivningar. Återföring kan ske av en tidigare nedskrivning.

3.4 Internränta

Internränta ska beräknas på anläggningstillgångarna bokförda värden.

Internräntan utgörs av den av SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, rekommenderade internräntan för varje enskilt år.

På de finansiellt leasade objekten som bokförs som anläggningstillgång beräknas ränta enligt respektive avtal.

4 FINANSIERINGAR AV INVESTERINGAR

Kalix kommuns investeringar delas in i två kategorier, dessa är;

- Skattefinansierade investeringar
- Avgiftsfinansierade investeringar

Den totala investeringsramen har som riktmärke att förhålla sig till avskrivningsposten samt budgeterat resultat för aktuellt budgetår, vilket ger en självfinansiering av investeringarna. Större investeringar med ett långsiktigt verksamhetsperspektiv kan även finansieras via upplåning i bank.

Finansiell leasing kan användas som finansieringsform i stället för direktköp av anläggningstillgång. Finanspolicyn styr när finansiell leasing är möjlig. Totalkostnaden för objektet belastar respektive nämnd/styrelses investeringsredovisning anskaffningsåret. Undantag gäller personbilar där separat tilläggsbudget för kommunens hela fordonspark beslutas av Kommunfullmäktige.

4.1 Skattefinansierade investeringar

Dessa investeringar avser samtliga investeringar vars drifts- och kapitalkostnader ska finansieras av skattemedel.

En skattefinansierad investering kan även vara lönsam och leda till att sänka driftskostnader, vilket då kan vara en anledning till att en nämnd/styrelse prioriterar denna investering före andra.

4.2 Avgiftsfinansierade investeringar

Med avgiftsfinansierade investeringar avses samtliga investeringar som ingår i kommunens avgiftsfinansierade (affärsmässiga) verksamhet och som anses vara nödvändiga för den fortsatta driften.

Den totala investeringsramen för denna typ av investeringar baseras på nämndens och Kommunfullmäktiges beslut om taxor och avgifter samt andra styrdokument.

5 INVESTERINGSPROCESSEN

5.1 Budgetramar för investeringsmedel

Varje nämnd/förvaltning ska utarbeta en investeringsplan med tio års framförhållning vilken kan beslutas exempelvis i samband med nämndens verksamhetsplan. Investeringar som pågår över flera år ska tas upp i investeringsplanen för respektive år de förväntas förfalla till betalning.

Den nämnd/styrelse/förvaltning som vill genomföra investeringen måste ta ställning till om verksamheten har kapacitet att genomföra investeringen enligt beräknad tidplan. I annat fall ska planeringen skjutas framåt och medel äskas det budgetår möjlig tid finns. I detta sammanhang ska då även beaktas störningar för annan verksamhet, omflyttningar, konflikt med andra projekt osv.

Respektive nämnds eller styrelses beslutade investeringsplan översänds till budgetberedningen för vidare hantering i kommunens budgetprocess.

Varje nämnd och styrelse erhåller i samband med att kommunfullmäktige fastställer budget för det kommande verksamhetsåret, med tillhörande planeringsår, investeringsramar för hela planeringsperioden. Ramarna är två och framåt ska betraktas som planeringsinriktning, med undantag

för fleråriga projekt, det vill säga större och riktade projekt som beslutas pågå över flera år. I de fallen är beslutet gällande fram till beslutat slutår för investeringens genomförande.

10 % av ramanslag ska särskilt avdelas i nämndens investeringsram för oförutsedda händelser.

5.1.1 Beslutsunderlag investeringsbudget

Till varje riktad investering hos respektive nämnd/styrelse ska finnas ett komplett och dokumenterat beslutsunderlag där följande framgår:

1. Hur behovet har uppstått: oftast är det verksamheten som ser behovet av en investering, men behov kan uppstå centralt vid exempelvis strategiska investeringar. Ibland måste investeringar genomföras på grund av lag- eller miljökrav.
2. Utredning som styrker behovet och val av investeringsobjekt etc. bland annat för att minska risken för felinvesteringar. Hänsyn ska också tas till övriga verksamheter och kommunala bolag som kan beröras av investeringen så att helhetsperspektivet bibehålls för kommunkoncernen.
3. Resultatpåverkan under pågående investering: exempelvis utgör hyra för ersättningslokaler driftskostnader som förvaltningen behöver hantera, se punkt 5 nedan.
4. Resultatpåverkan i form av utrangeringar eller försäljningar av ej avskrivna tillgångar.
5. Framtida resultatpåverkan: det är inte bara framtida avskrivningar som är resultatpåverkande, framtida driftkostnader är viktiga att ta i beaktning. Den nya investeringen kan komma att kräva extra underhåll. Förvaltningen måste då ta ställning till hur kommande budget ser ut och om driftkostnaderna ryms inom ram, eller om också driftsmedel behöver äskas i budgetprocessen.

5.2 Utbetalningsplan

För beviljat enskilt projekt med en total investeringsbudget för det enskilda året över tre miljoner kronor ska en utbetalningsplan upprättas. Utbetalningsplanen ska visa utbetalningar per projekt och månad under projekttiden. Utbetalningsplanen ska skickas in till ekonomienheten senast 31 december året innan budgetåret. I god tid innan projektstart skickas en uppdaterad utbetalningsplan till ekonomienheten. Vid förändring ska utbetalningsplanen uppdateras omedelbart för att ekonomienheten ska kunna säkerställa att likviditet finns tillgänglig i rätt tid.

5.3 Uppföljning

Varje nämnd/styrelse svarar för att uppföljning och återrapportering av samtliga investeringsprojekt görs till kommunstyrelsen vid tertialrapporterna per sista augusti och vid årsbokslut per sista december.

Alla investeringar ska särredovisas och avstämning ska ske löpande mot gällande budget. Överskott på ett investeringsprojekt får inte kvittas mot underskott på ett annat investeringsprojekt per automatik utan ska beslutas av respektive nämnd/styrelse.

Avvikelse från den ursprungliga kostnadsberäkningen ska analyseras och kommenteras med åtgärdsplan och om disponering av investeringsmedel inom nämndens ram. Särskild avrapportering ska ske till nämnd om negativ avvikelse mot budgeterade medel befaras överstiga 25 procent av bruttoinvesteringen, ska även ske till kommunstyrelsen om negativa avvikelsen överstiger en miljon kronor.

Om avvikelser från beslut avseende inriktning, omfattning, ekonomi, tidplan mm föreligger eller kan befaras ska anmälan härom ske till berörd nämnd och till kommunstyrelsen även vid andra tidpunkter än i samband med ordinarie ekonomiuppföljningar.

Om kommunstyrelsen finner det nödvändigt kan ovanstående ärenden skickas vidare till kommunfullmäktige för beslut om finansiering. Detta kan innebära att mer medel tilldelas av fullmäktige om likviditet finns samt att andra faktorer uppfylls. Det kan också innebära att investeringsmedel behöver omfördelas mellan nämnder. Andra investeringar i kommunen kan därmed utebli eller skjutas på framtiden.

5.3.1 Slutredovisning

För större investeringsprojekt som beslutats av kommunfullmäktige och uppgår till minst 20 miljoner kronor ska en slutredovisning ske till kommunfullmäktige.

6 ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSMEDEL

I det fall ett riktat investeringsprojekt *inte påbörjats* under budgetåret ska kommunfullmäktige besluta om investeringsprojektet och investeringsmedel till projektet ska överföras till nästkommande år eller inte.

Ett projekt är påbörjat när upphandling annonserats, avtal tecknats eller kostnader bokförts.

Påbörjade investeringsprojekt med riktade ramanslag vilka redovisas separat i kommunfullmäktiges budgetbeslut, får överföras av nämnd till nästkommande år för att slutföra projektet utan att nytt beslut krävs av fullmäktige. När ett riktat investeringsprojekt är beslutat såsom flerårigt från början behöver inte nämnden behandla överföring av medel inom de beslutade åren, men ekonomienheten ska meddelas.

Påbörjade investeringsprojekt som avser allmänna ramanslag (nämndens investeringsram) samt årligen återkommande anslag för reinvesteringar (exempelvis vägar, GC-vägar, VA osv.) överförs inte till nästkommande år ifall det finns ej använda medel kvar. Vid särskilt behov kan fullmäktige ta beslut om överföring av budgetmedel inom ramanslag. I normala fall används nästa års ramanslag för att kunna slutföra påbörjade projekt.

Beslut om överföring av investeringsmedel ska fattas av kommunfullmäktige senast i februari året efter budgetåret. För att underlätta planering och genomförande av investeringar kan det vara önskvärt med dessa beslut redan i november.

7 AVYTTRING/UTRANGERING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNG

Anläggningstillgång som tagits ur bruk, avyttrats eller bedömts sakna värde ska inte längre redovisas som en tillgång. Vinst eller förlust vid utrangering eller avyttring redovisas i resultatet som mellanskillnaden mellan det redovisade värdet och det belopp som erhålls för tillgången vid eventuell avyttring.

När inbyte/försäljning sker i samband med inköp av ny anläggningstillgång ska transaktionerna bruttoredo visas, vilket innebär att anskaffningsvärdet för nyinköpet ska redovisas som en investering.

När en anläggningstillgång utranterats eller avyttrats ska detta meddelas snarast till ekonomienheten.

8 FÖRÄNDRINGAR

Kommunledningsförvaltningen ansvarar för och initierar förändringar av detta dokument.